

TOIMENPIDEALOITE 123/2000 vp

Lievien huumausainerikosten rangaistuskäytäntö

Eduskunnalle

Läpi koko 1990-luvun on huumausainerikosten lukumäärä kasvanut rajusti. Poliisin ja tullin yhteisestä tilastosta käy ilmi, että huumausainerikosten määrä kasvoi viime vuonna 15 prosenttia pelkästään edellisvuodesta. Huumeiden käyttö on myös kasvanut lähes maamme joka kolkassa, minkä osoittaa jo eri paikkakunnilla tehtyjen huumetakavarikkojen lukumäärän kasvu. Kun vuonna 1998 huumetakavarikkoja tehtiin 122 paikkakunnalla, viime vuonna niitä tehtiin jo 240 paikkakunnalla.

Suhteellisesti eniten huumausainerikollisuus on kasvanut 15—18-vuotiaiden nuorten keskuudessa. Esimerkiksi heroiinimyrkytykseen vuonna 1998 kuolleiden suurin ikäryhmä oli 20—24-vuotiaat. Kyseisen ikäryhmän osuus kuolemaan johtaneista tapauksista oli noin 30 prosenttia. Ikäryhmässä 15—19-vuotiaat osuus oli vastavasti noin 15 prosenttia. Jakauma osoittaa selvästi nuoresta ja kasvavasta huumausaineiden käyttäjäkunnasta.

Huumausaineiden käyttö ja hallussapito ovat rikoslain 50 luvun perusteella rangaistavia tekoja. Käytön ja hallussapidon lisäksi myös huumausaineiden valmistus, myynti, maahantuonti ja kuljetus ovat rangaistavia. Huumausainerikos

menee aina syyttäjän harkittavaksi, sillä maksimirangaistus teosta on kaksi vuotta vankeutta. Huumausaineen käytöstä, kuten myös muusta huumausaineen käyttöön liittyvästä rikoksesta voidaan jättää syyte ajamatta tai rangaistus tuomitsematta. Edellytyksenä niin syyttämättä jättämiselle kuin tuomitsematta jättämisellekin on, että teko olosuhteet huomioon ottaen ei heikennä yleistä lainkuuliaisuutta. Käytännössä tämä johtaa yleensä siihen, että pelkästään huumeiden käytön yhteydessä henkilö jätetään joko syyttämättä tai tuomitsematta rangaistukseen.

Useiden kaupunkien järjestyssääntöjen mukaan alkoholin nauttimisesta julkisella paikalla rangaistaan joko rikesakolla tai sakolla. Kyseenalaista on, miksi huumausainerikoksiin suhtaudutaan lievemmin kuin alkoholiin. Esimerkiksi Tampereella yleisellä paikalla alkoholia nauttiva nuori henkilö saa rikesakon ja alaikäinen, jolla on hallussaan alkoholijuomaa, saa sakon. Rikesakkolain perusteella ei rikesakkoasiassa sovelleta nuorta henkilöä, nuorta rikoksenteikijää eikä rangaistuksen mittaamista koskevia säännöksiä. Nykyisen käytännön mukaisesti voidaan sanoa, että huumeiden käyttöä suositaan, sillä vain keskioluen käytöstä rangaistaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin mahdollistaakseen poliisille oikeuden rangaista lievissä huumausainerikoksissa.

Helsingissä 29 päivänä maaliskuuta 2000

Kalervo Kummola /kok
Raija Vahasalo /kok
Olli Nepponen /kok
Irja Tulonen /kok
Leena-Kaisa Harkimo /kok
Jyri Häkämies /kok
Timo Seppälä /kok

Jouni Lehtimäki /kok
Kari Kantalainen /kok
Esko Kurvinen /kok
Pertti Hemmilä /kok
Ilkka Kanerva /kok
Lasse Virén /kok
Marjukka Karttunen-Raiskio /kok